

Instanța de fond: V. Criucicova
Instanța de apel: L. Bulgac, G. Dașchevici, S. Gîrbu

ÎNCHEIERE

30 mai 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

În componența:

Președintele completului,
Judecători

Svetlana Filincova,
Dumitru Visternicean, Nicolae Craiu

Examinând admisibilitatea recursului declarat de către GȚ „Gîrbu Constantin”,

în cadrul cauzei civile intentate la cererea de chemare în judecată depusă de Ministerul Mediului (actualmente reorganizat în Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului) al RM către GȚ „Gîrbu Constantin” cu privire la încasarea sumei grantului,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 11 ianuarie 2018, prin care a fost respins apelul declarat de către GȚ „Gîrbu Constantin” și menținută hotărârea Judecătoriei Strășeni (sediul Călărași) din 27 iunie 2017,

c o n s t a t ă :

La 10 iunie 2016, Ministerul Mediului (actualmente reorganizat în Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului) al RM s-a adresat în instanța de judecată cu cerere către GȚ „Gîrbu Constantin”, solicitând încasarea din contul ultimului a sumei de 500 000 lei, pentru proiectul nr. 3889.

În motivarea cererii reclamantul a indicat că, la 27 decembrie 2011, de către GȚ „Gîrbu Constantin” a fost înaintată la Fondul Ecologic Național cerere de solicitare a grantului în valoare de 670 000 lei pentru plantarea terenurilor degradate cu culturi multianuale (salcâmi). Prin decizia Consiliului de Administrare a Fondului Ecologic Național din 09 februarie 2012, procesul-verbal nr. 1 din 09 februarie 2012, a fost aprobată suma de 500 000 lei, pentru finanțarea proiectului nr. 3889 „Plantarea terenurilor degradate cu culturi multianuale (salcâmi)”, prezentat de GȚ „Gîrbu Constantin”.

La 01 martie 2012, între Ministerul Mediului al RM și de GȚ „Gîrbu Constantin” a fost încheiat contractul nr. 1/2800-3889 privind finanțarea proiectului cu numărul de înregistrare 3889. Conform prevederilor contractului încheiat între Ministerul Mediului al RM și de GȚ „Gîrbu Constantin”, beneficiarul este obligat să utilizeze grantul exclusiv pentru realizarea scopului și obiectivelor specificate în proiectul prezentat donatorului, precum și să respecte cu strictețe toate clauzele contractului. Punctul 2.1. din contract prevede că implementarea

proiectului urma să fie finalizată la data de 31 decembrie 2012.

Ministerul Mediului al RM a mai menționat că, ÎS „CRIS „Registru” , GȚ „Gîrbu Constantin” i-a fost alocată suma de 500 000 lei pentru implementarea proiectului, iar conform Acordului adițional nr. 519 la contractul nr. 1/2800-3889 din 01 martie 2012, termenul de finalizare a fost prelungit pînă la data de 31 decembrie 2013. Potrivit contractului, odată cu expirarea termenului de realizare a proiectului, pârâtul este obligat să prezinte Raportul Final asupra executării lucrărilor, în termen de 5 zile din momentul executării integrale a proiectului, anexând toate documentele justificative, fapt neexecutat pînă în prezent. Odată cu semnarea contractului, GȚ „Gîrbu Constantin” și-a asumat responsabilitatea de a implementa pe deplin proiectul prezentat spre finanțare, iar în caz de încălcare a prevederilor prevăzute de pct. 5.2., în temeiul pct. 6.1. al contractului, beneficiarul va rambursa suma integrală în Fondul Ecologic Național.

Ministerul Mediului al RM a afirmat că, pentru realizarea proiectului, de la contul acestuia către GȚ „Gîrbu Constantin” au fost transferați 500 000 lei, conform ordinelor de plată. La 26 iulie 2012, prin ordinul de plată nr. 704, Ministerul Mediului al RM a transferat către beneficiar suma de 150 000 lei, ceea ce reprezintă 30% avans din suma aprobată (500 000 lei).

De către beneficiar la 30 noiembrie 2012 a fost prezentat Raportul Intermediar, în partea II Raportul Financiar, unde suma cheltuielilor au fost indicate în mărime de 450 000 lei, cu anexarea copiilor facturilor și documentelor confirmă cheltuielile, care de facto cumulativ raportează doar suma de 150 000 lei (valoarea primei tranșe transferate de la FEN) și anume: 24 000 lei, achitate numerar persoanei fizice Tănăsescu Ilie Ion (dispoziția de plată nr. 2 din 08 august 2012), deținătorul patentei de întreprinzător seria AB nr. 135221 cu genul de activitate „Aratul și alte lucrări de cultivare a pământului cu mijloace tehnice, protecția plantelor contra bolilor și dăunătorilor”, conform contractului nr. 2 din 20 iunie 2012, pentru achiziționarea lucrărilor/serviciilor de valoare mică și actului și de predare-primire și achitarea serviciilor din 05 august 2012, potrivit căruia în perioada lunii iulie 2012, Tănăsescu Ilie, a executat lucrările de discuit pe suprafața de 16 ha (8 ha de 2 ori); 32 000 lei, achitate numerar persoanei fizice Cobîșcean Ion (dispoziția de plată nr. 1 din 08 august 2012), deținătorul patentei de întreprinzător seria AB nr. 135222 cu genul de activitate „Aratul și alte lucrări de cultivare a pământului cu mijloace tehnice, protecția plantelor contra bolilor și dăunătorilor”, conform contractului nr. 5 din 20 iunie 2012, pentru achiziționarea lucrărilor/serviciilor de valoare mică și actului și de predare-primire și achitarea serviciilor din 08 august 2012, potrivit căruia în perioada lunii iulie 2012, Cobîșcean Ion, a executat lucrările de introducere a îngrășămintelor organice pe suprafața de 8 ha; 23 000 lei, achitate numerar persoanei fizice Harea Vădim (dispoziția de plată nr. 3 din 09 august 2012), deținătorul patentei de întreprinzător seria AB nr. 135184 cu genul de activitate „Aratul și altelucrări de cultivare a pământului cu mijloace tehnice, protecția plantelor contra bolilor și dăunătorilor”, conform contractului nr. 6 din 01 august 2012, pentru achiziționarea

lucrărilor/serviciilor de valoare mică și actului și de predare-primire și achitarea serviciilor din 09 august 2012 potrivit căruia în perioada lunii august 2012, Harea Vădim, a executat lucrările de boronit.

Reclamantul a mai indicat faptul că, locul desfășurării activității în baza patentei de întreprinzător este indicat satul Mereșeni, Țibirica, însă, de facto, lucrările au fost efectuate în satul Hirova, prin ce rezultă că de către persoana fizică, Harea Vădim, a fost practică activitatea de antreprenoriat fără acoperirea teritorială a acțiunii patentei de întreprinzător; 23 000 lei, achitate prin virament persoanei fizice Gonciar Ion (ordinul de plată nr. 3 din 21 august 2012), deținătorul patentei de întreprinzător seria AR nr. 135223 cu genul de activitate „Aratul și alte lucrări (de cultivare a pământului cu mijloace tehnice, protecția plantelor contra hoților și dăunătorilor”, conform contractului nr. 3 din 20 iunie 2012, pentru achiziționarea lucrărilor/serviciilor de valoare mică și actului și de predare-primire și achitarea serviciilor din 21 august 2012 potrivit căruia în perioada lunii august 2012, Gonciar Ion, a executat lucrările de arătură de nivelare pe suprafața de 8 ha; 24 000 lei, achitate prin virament persoanei fizice Gonciar Maxim (ordinul de plată nr. 1 din 21 august 2012), deținătorul patentei de întreprinzător seria AR nr. 135229 cu genul de activitate „Aratul și alte lucrări de cultivare a pământului cu mijloace tehnice, protecția plantelor contra hoților și dăunătorilor”, conform contractului nr. 4 din 20 iunie 2012, pentru achiziționarea lucrărilor/serviciilor de valoare mică și actului și de predare-primire și achitarea serviciilor din 21 august 2012 potrivit căruia în perioada lunii august 2012, Gonciar Maxim, a executat lucrările de cultivat pe suprafața de 8 ha.

Ministerul Mediului al RM a menționat că, locul desfășurării activității în baza patentei de întreprinzător este indicat satul Țibirica, iar de facto lucrările au fost efectuate în satul Hirova, prin ce rezultă că de către persoana fizică, Gonciar Maxim, a fost practică activitatea de antreprenoriat fără acoperirea teritorială a acțiunii patentei de întreprinzător; 24 000 lei, achitate prin virament persoanei fizice Harea Vădim (ordinul de plată nr. 2 din 21 august 2012), deținătorul patentei de întreprinzător Seria AB 135 1 84 cu genul de activitate „Aratul și alte lucrări de cultivare a pământului cu mijloace tehnice, protecția plantelor contra hoților și dăunătorilor” conform contractului nr. 1 din 20 iunie 2012, pentru achiziționarea lucrărilor/serviciilor de valoare mică și actului și de predare-primire și achitarea serviciilor din 25 august 2012, potrivit căruia în perioada lunii august 2012, Harea Vădim, a executat lucrările de arat (plantaj), pe o suprafață de 8 ha. Consecutivitatea lucrărilor agricole efectuate de către beneficiar în perioada lunilor iulie-august 2012, pe suprafața de 8 ha care este indicată în actele de primire-predare și cele de decontare cu antreprenorii, pe când suprafața destinată implementării proiectului Finanțat din FEN constituie 8,07 ha, nu corespunde cu procesul tehnologic de prelucrarea și pregătirea solului pentru plantarea materialului săditor.

Reclamantul a mai susținut că, proveniența îngrășămintelor organice, care a fost raportată că ar fi fost împrăștiată pe suprafața de 8 ha de către persoana fizică

Tănăsescu Ilie, în luna iulie 2012 și achitarea în numerar a sumei de 24 000 lei (lipsa actelor de procurare/achiziție cu identificarea furnizorului, cantității, prețului), este dubioasă cu suspiciuni de inexistența executării acestor servicii, toate contractele cu persoanele fizice sus menționate fiind semnate la 20 iunie 2012.

La 24 aprilie 2013, C.Î. „AGROSTOC”, în baza facturii fiscale seria FB353I769 pentru îngrășămintele primite, beneficiarul s-a achitat cu furnizorul la data de 30 aprilie 2013. De către responsabilii Serviciului Evidență și Control a Fondului Ecologic Național SFEN) a Direcției Finanțe și Evidență Contabilă a fost aprobată spre finanțare suma dată, fără prezentarea de către Beneficiar a Raportului Intermediar și la data de 29 aprilie 2013, prin ordinul de plată nr. 290 s-a transferat suma de 160 360 lei.

Potrivit contractelor nr. 8 din 23 aprilie 2013 și nr. 9 din 11 septembrie 2013, de către persoana fizică Harea Vădim îngrășămintele minerale au fost încorporate. Pentru serviciile acordate beneficiarul a transferat către persoana fizică suma de 40 000 lei, prin ordinul de plată nr. 4 din 31 decembrie 2013. La 04 noiembrie 2013, în urma organizării de către beneficiar a concursului de achiziționarea puieților de salcâm, a fost desemnat câștigător GȚ „Harea Vădim” cu care s-a semnat contractul f/n din 08 noiembrie 2013, care la rândul său prin factura de expediție seria WA nr. 0237106 din 06 decembrie 2013 livrează puieți de salcâm (inclusiv plantarea) în cantitate de 53 800 bucăți la valoarea de 121 050 lei. Actul de predare-recepție a serviciilor a fost semnat la data de 27 noiembrie 2013, pentru care beneficiarul a transferat suma de 121 050 lei la data de 13 decembrie 2013, prin ordinul de plată nr. 3. Procesul-verbal de recepție la terminarea lucrărilor f/n din 28 noiembrie 2013 a servit drept temei pentru transferul ultimei tranșe în sumă de 50 000 lei.

A mai relevat reclamantul că, toate actele justificative ce confirmă cheltuielile aferente implementării proiectului descrise în pct. 6, 7, 8 a notei informative au fost prezentate la Raportul Financiar Final din 28 aprilie 2014, cu încălcarea pct. 25 a Regulamentului privind administrarea FEN, aprobat prin Ordinul Ministerului Mediului nr. 73 din 10 septembrie 2013. Respectiv din FFN, la momentul transferului, a fost transferat nejustificat suma totală de 350 000 lei (160 360 + 139 640 + 50 000), fără prezentarea de către beneficiar a Rapoartelor Intermediare, procesului-verbal de recepție la terminarea lucrărilor, prin ce de către angajații SFFN au fost ignorate prevederile pct. 3.3 a contractului de finanțare nr. 1/2800-3889 din 01 martie 2012, precum și prevederile pct. 19 lit. (1), (q), (s) a Regulamentului privind administrarea FEN, aprobat prin ordinul Ministerului Mediului nr. 73 din 10 septembrie 2013.

La 22 iulie 2013, de către inspectorul principal, Pahomi Ion, în prezența inspectorului-șef, Său Tihon, al Inspectoratului Ecologic Călărași, a fost efectuat controlul lucrărilor efectuate la proiectul finanțat din FEN „Plantarea terenurilor degradate cu culturi multianuale (salcâmi) în GȚ „Gîrbu Constantin” în urma căruia s-a constatat că, până în ziua efectuării controlului de către GȚ „Gîrbu

Constantin”, pentru implementarea proiectului, din FEN au fost primite sumele de 150 000 lei și 160 360 lei.

La 16 iulie 2013, la solicitarea inspectorilor de a se deplasa la fața locului pentru verificarea volumului de lucrări executate, Gîrbu Constantin a părăsit biroul IE Călărași, care ulterior nu a fost de găsit. Deplasându-se la fața locului inspectorii, au constatat că, pe terenul cu suprafața de 8,07 ha, preconizat sădirii cu puieți de salcâm, la ziua controlului se cultivau culturi de floarea soarelui. Din explicația lui Gîrbu Constantin, din data de 16 iulie 2013, se constată că pentru suma de 160 360 lei, ultimul nu a prezentat nici o dare de seamă la FEN, iar îngrășămintele minerale achiziționate în luna aprilie 2013 sunt depozitate la depozitul întreprinderii. Totodată, a explicat că culturile de floarea soarelui au fost sădite din motivul lipsei surselor financiare necesare pentru achiziția și sădirea puieților de salcâm. Potrivit actelor prezentate anexat la Raportul Financiar Final din 28 aprilie 2014, potrivit contractului nr. 8 din 23 aprilie 2013 de către persoana fizică Harea Vădim, îngrășămintele minerale au fost încorporate în sol în luna aprilie 2013 (cantitatea de 8,6 tone de Azofosca), ceea ce demonstrează că acestea, precum și cheltuielile suportate în anul 2012 pentru pregătirea solului (150 000 lei) finanțate din FEN, au fost utilizate pentru cultivarea culturilor de floarea soarelui în vara anului 2013, deci contrar prevederilor pct.5.2 a contractului de finanțare și a Codului civil al RM, care prevăd temeiurile de inițiere, executare, încetare și rambursare a surselor financiare publice înapoi către Fondul Ecologic Național.

Ministerul Mediului al RM a invocat că, datorită faptului că, GȚ „Gîrbu Constantin” nu a respectat prevederile contractuale privind implementarea deplină a proiectului în termenii stabiliți, reclamantul a încercat să rezolve problema pe cale amiabilă, înaintând cerere prealabilă nr. 08-05/1023 din 16 mai 2016, fiind recepționată la 20 mai 2016, conform avizului de recepție, prin care a solicitat ca în termen de 5 zile lucrătoare de la momentul recepționării cererii să restituie suma de 500 000 lei la contul Fondului Ecologic Național. Prin aceeași scrisoare, pârâtul a fost informat și despre consecințele nerestituirii sumei, însă până în prezent, Ministerul nu a primit suma solicitată.

La 27 mai 2016, în adresa Ministerului Mediului a parvenit răspunsul la cererea prealabilă (nr. 08-05/1023 din 16 mai 2016) de la GȚ „Gîrbu Constantin” la care a anexat o poză de pe terenul plantat și a menționat că, pentru excluderea dubiilor referitor la implementarea proiectului va prezenta suplimentar analiza financiară a valorificării mijloacelor financiare, precum și asigurarea deplasării în teren a unui grup de lucru pentru constatarea rezultatelor implementării proiectului.

Prin hotărârea Judecătorei Strășeni (sediul Călărași) din 27 iunie 2017, acțiunea a fost admisă integral în sensul invocat.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 11 ianuarie 2018, a fost respins apelul declarat de către GȚ „Gîrbu Constantin” și menținută hotărârea Judecătorei Strășeni (sediul Călărași) din 27 iunie 2017.

La 12 martie 2018 (prin oficiul poștal), GȚ „Gîrbu Constantin” a depus cerere de recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 11 ianuarie 2018,

solicitând casarea acesteia și a hotărârii instanței de fond cu pronunțarea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

În motivarea recursului declarat, GȚ „Gîrbu Constantin” a invocat că instanța de apel la pronunțarea deciziei a interpretat eronat normele de drept material.

La 16 mai 2018, Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului a depus o referință prin care a menționat că recursul urmează a fi declarat inadmisibil.

Analizând temeiurile invocate în cererea de recurs, referință, în raport cu materialele pricinii și prevederile legale, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul declarat de către GȚ „Gîrbu Constantin”, neîntemeiat și care urmează a fi declarat inadmisibil, din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) al Codului de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural prevăzute de art. 432 alin. (2), (3) și (4) al Codului de procedură civilă.

În conformitate cu art. 433 lit. a) al Codului de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) al Codului de procedură civilă.

În conformitate cu art. 440 alin. (1) al Codului de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Dat fiind faptul că temeiurile de declarare a recursului împotriva deciziei curții de apel, prin prisma prevederilor secțiunii a 2-a a capitolului XXXVIII al Codului de procedură civilă, sunt strict delimitate de art. 432, Completul reține că reieșind din prevederile art. 437 alin.(1) lit. f) al Codului de procedură civilă, în sarcina recurentului este impusă obligația delimitării esenței, temeiului și argumentării acelei/acelor încălcări esențiale și/sau a acelor circumstanțe ce indică la aplicarea eronată a normelor de drept material sau procedural, și care ar dicta necesitatea declarării recursului ca fiind admisibil.

În speță, însă criticile invocate de GȚ „Gîrbu Constantin”, nu pot duce la admisibilitatea recursului, ori acestea nu pot fi reținute prin prisma art. 432 al Codului de procedură civilă, în condițiile în care se insistă în mod exclusiv asupra reaprecierii circumstanțelor cauzei, în detrimentul evidențierii ilegalității soluției instanței de apel.

Acest fapt denotă caracterul declarativ al recursului, fiind lipsite de esență, care evidențiază simplul fapt al dezacordului recurentului cu soluția dată de instanța de apel, precum și lipsa temeiurilor legale de declarare a recursului, având în vedere faptul că, rolul exclusiv al recursului este de a asigura efectuarea unui control de legalitate a deciziei atacate în baza temeiurilor legale de declarare a

recursului strict prevăzute de art. 432 alin. (2), (3) și (4) al Codului de procedură civilă.

Or, nu este suficientă simpla expunere a circumstanțelor faptice ale cauzei, fiind necesară motivarea recursului cu indicarea amănunțită a motivelor de nelegalitate pe care se întemeiază, precum și dezvoltarea lor. Motivarea recursului înseamnă nu doar exprimarea nemulțumirii față de actul de dispoziție pronunțat în apel, ci expunerea tuturor motivelor pentru care, din punctul de vedere al părții, instanța a pronunțat o hotărâre neîntemeiată. Aderent, recursul nu se poate limita la o simplă indicare a textelor de lege, condiția legală a dezvoltării motivelor de recurs implicând determinarea greșelilor anume imputate instanței de apel, o minimă argumentare a criticii în fapt și în drept, precum și indicarea probelor pe care se bazează.

Abordarea recurentului, în speță, însă evidențiază în mod clar dezacordul acestuia cu soluția dată de instanța de apel, iar argumentele recursului nu permit identificarea omisiunilor sau erorilor care ar impune declararea recursului ca fiind admisibil.

Prin prisma jurisprudenței CtEDO, recursul trebuie să fie efectiv, adică să fie capabil să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri, trăsătură distinctivă care nu este evidențiată în cererea de recurs declarată de GȚ „Gîrbu Constantin”.

Astfel, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție constată lipsa temeiurilor care ar dicta necesitatea declarării recursului ca fiind admisibil.

În conformitate cu art. 270, 431 alin. (2), art. 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) al Codului de procedură civilă, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d i s p u n e:

Se consideră inadmisibil recursul declarat de către GȚ „Gîrbu Constantin”.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului

Svetlana Filincova,

Judecători

Dumitru Visternicean,

Nicolae Craiu